

POSTUP PŘI RUŠENÍ SPOLKU

S účinností od 1.1.2014 byla převedena všechna dosavadní občanská sdružení do Veřejného rejstříku – Rejstříku spolků, který vedou příslušné krajské soudy. Základní povinnosti spolků jsou obsaženy v zák. 89/2012 Sb. - Občanský zákoník. Plné znění tohoto zákona najdete na www.zakonyprolidi.cz. Na tomto užitečném odkazu najdete i všechny další doprovodné právní předpisy, kterými se musí řídit spolky. Od zápisu spolku do Rejstříku spolků je v zákoně o Veřejných rejstřících uložena spolkům řada povinností - např. aktualizovat základní údaje o spolku a jeho statutárním orgánu, každoročně zasílat na soud výsledky hospodaření v požadované formě atd. Pokud se podíváte na internet na stránky www.justice.cz/veřejný-rejstřík/vyhledávání/ zde zadáte název nebo IČ – dostanete se na databázi informací o vašem spolku - tzv. co jste od 1.1.2014 o sobě nahlásili a aktualizovali. Všechny tyto aktualizované údaje jsou zřejmé z výpisu a obsahu sbírky listin vašeho spolku.

A. Neaktivní spolek

V roce 2021 došlo k novelizaci zákona tak, že soud má právo u spolku, který neplní své povinnosti přidat za název spolku doplňující text – neaktivní spolek.

Označení "neaktivní spolek" je v tuto chvíli v podstatě takový předstupeň k dalšímu kroku, kterým je likvidace spolku. Soudy postupně obesílají spolky, které neupravily původní zápis z roku 2014 a nezasílají povinné informace do sbírky listin. V tomto případě je zcela na místě se rozhodnout, zda v další činnosti pokračovat, nebo ukončit svoji činnost jednou z níže uvedených možností.

B. Zrušení spolku sloučením – fúzí

Z hlediska praktického provedení je to nejsnazší postup. Pokud tedy ve městě, okrese nebo kraji je například několik spolků, které uvažují o zániku a mají podobnou členskou základnu, je forma sloučení ideální. Musí se však najít spolek, který bude po sloučení pokračovat. Níže jsou uvedeny základní informace – citace ze zákona, ze kterých je zřejmý popsání postupu v Občanském zákoníku.

Fúze spolků - § 274 a následující

- Zúčastněné spolky uzavírají smlouvu o fúzi jako smlouvu o sloučení spolků.
- Smlouva o fúzi obsahuje alespoň údaje o názvu, sídle a identifikující údaj každého ze zúčastněných spolků s uvedením, který spolek je zanikající a který nástupnický, a rozhodný den sloučení.
- Společně s návrhem smlouvy o fúzi vyhotoví členové statutárních orgánů zúčastněných spolků i zprávu vysvětlující hospodářské i právní důvody a důsledky fúze. Zprávu lze vyhotovit i jako společnou pro všechny zúčastněné spolky.
- Zasedání členské schůze, kterému bude návrh smlouvy o fúzi předložen ke schválení, musí ten, kdo je svolává, ohlásit nejméně třicet dnů před jeho konáním. V této lhůtě musí být zpřístupněny všem členům
 - a) návrh smlouvy o fúzi,
 - b) stanovy nástupnického spolku,

- c) výkaz majetku a závazků všech zúčastněných spolků ne starší než šest měsíců,
- d) zpráva vysvětlující hospodářské i právní důvody a důsledky fúze,
- e) z praxe se doporučuje, aby zanikající spolek předložil při podpisu smlouvy vyjádření příslušného finančního úřadu o bezdlužnosti zanikajícího spolku.

- Návrh smlouvy o fúzi schvalují členské schůze zúčastněných spolků. Členská schůze může návrh smlouvy o fúzi jen schválit, nebo odmítnout.
- Zasedání členských schůzí zúčastněných spolků může být svoláno i jako společné. Tehdy členské schůze zúčastněných spolků hlasují o návrhu smlouvy o fúzi odděleně. Pokud se však po schválení návrhu smlouvy o fúzi volí členové orgánů nástupnického spolku, mohou členské schůze zúčastněných spolků rozhodnout, že budou o těchto členech hlasovat společně.
- Ten, kdo za zúčastněný spolek návrh smlouvy o fúzi podepisuje, připojí k podpisu kromě dalších náležitostí také údaj, že návrh smlouvy schválila členská schůze spolku a kdy se tak stalo. Smlouva o fúzi je přijata usnesením členské schůze posledního ze zúčastněných spolků o schválení návrhu smlouvy o fúzi a jejím podpisem za tento spolek.
- Návrh na zápis fúze do veřejného rejstříku podávají společně všechny zúčastněné spolky.
- Na základě návrhu provede příslušný orgán zápis fúze tak, že k témuž dni vymaže ve veřejném rejstříku zanikající spolky, určí, kdo je jejich právní nástupcem a při fúzi zaznamená u nástupnického spolku den účinnosti sloučení a názvy, adresy sídla a identifikující údaje spolků, které se s nástupnickým spolkem sloučily, a případné další změny u nástupnického spolku.
- Zápisem fúze nabývají členové zanikajícího spolku členství v nástupnickém spolku.
- Nepodají-li zúčastněné spolky návrh na zápis fúze do šesti měsíců ode dne, kdy byla smlouva o fúzi uzavřena, může ten ze zúčastněných spolků, který byl připraven návrh podat, od smlouvy o fúzi odstoupit. Odstoupí-li od smlouvy i jen jedna strana, zaniká tím závazek všech stran založený smlouvou.
- Nepodají-li zúčastněné spolky návrh na zápis fúze do jednoho roku ode dne, kdy byla smlouva o fúzi uzavřena, platí, že od smlouvy odstoupily všechny zúčastněné spolky.

Pozn.

Z uvedeného textu je zřejmé, že se dá fúze realizovat poměrně snadno a rychle – při minimální komunikaci s Rejstříkovým soudem.

C. Zrušení, likvidace a zánik samostatného spolku

Samostatným spolkem se rozumí spolek, který má vlastní registraci na Rejstříkovém soudu a má vlastní registrované stanovy (nejde tedy o pobočný spolek, který je např. součástí nějaké celostátní organizace). Pokud se spolek rozhodne ukončit svoji činnost, nestačí, že tak učiní fakticky, tedy že vyrovná své dluhy, utratí veškeré své prostředky a vyváže se ze všech

smluv. Dokud bude spolek zapsán ve spolkovém rejstříku, tak z hlediska práva i nadále existuje a povinnosti v rejstříku zapsaných osob trvají.

- Postup, jak docílit definitivního zániku spolku, upravuje zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve spojení se zák. č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. Tento postup je níže ve velmi hrubé kostře naznačen, ale tento text rozhodně neposkytuje vyčerpávající návod na to, jak celé zrušení a výmaz spolku provést. Vždy je potřeba pracovat s aktuálním zněním zákona, kde naleznete podrobnosti, a vybírat postupy, které odpovídají Vaší aktuální situaci. Níže uvedený postup plyne ze zákona, proto je nutné ho dodržet, přestože spolek již nebyl aktivní dlouho, nemá dluhy ani žádný majetek apod.

Postup zrušení spolku

- Členská schůze rozhodne o zrušení spolku, jmenuje likvidátora a určí, jak bude naloženo s likvidačním zůstatkem. Toto je velice důležité, pokud usnesení z členské schůze neobsahuje uvedené údaje, pak soud následně bude požadovat opakování členské schůze, což může být již neproveditelné – pozor na to.
- O dobrovolném zrušení právnické osoby rozhoduje k tomu určený orgán. Není-li ve stanovách určeno jinak, je tímto orgánem tzv. „nejvyšší orgán spolku“, kterým bývá zpravidla členská schůze (opět není-li ve stanovách určeno jinak).
- Kromě usnesení členské schůze o zrušení spolku by členská schůze také měla zvolit likvidátora a určit, jak má být naloženo s likvidačním zůstatkem – tedy s majetkem, který spolku zůstane poté, co budou vyrovnány veškeré dluhy spolku (není-li to určeno ve stanovách).
- Při zrušení spolku s likvidací sestaví likvidátor soupis jmění a zpřístupní jej v sídle spolku všem členům.
- Likvidátor jmenovaný podle odstavce 1 nemůže z funkce odstoupit, může však navrhnout soudu, aby jej z funkce zprostil, prokáže-li, že na něm nelze spravedlivě požadovat, aby funkci vykonával.
- Likvidátor zpeněží likvidační podstatu pouze v tom rozsahu, v jakém to je pro splnění dluhů spolku nezbytné.
- Co když nelze likvidátora zvolit? S touto možností počítá občanský zákoník v ust. § 270: „Nelze-li povolat likvidátora jinak, jmenuje soud likvidátorem i bez jeho souhlasu některého z členů statutárního orgánu – zpravidla poslední předseda. Není-li to možné, jmenuje soud likvidátorem i bez jeho souhlasu některého člena spolku.“ Soud také může ustanovit likvidátora sám, pověřit likvidací cizí osobu a stanovit jí odměnu. K tomuto by nemělo nikdy dojít – odměnu pak musí uhradit poslední statutární orgán – již víme o dvou případech, kdy to skončilo špatně.
- Likvidátor nechá do rejstříku zapsat údaj o zrušení spolku a probíhající likvidaci. Likvidátor podá návrh na zápis probíhající likvidace do veřejného rejstříku. Nechá zapsat změnu názvu (za název spolku se připojí „v likvidaci“), sebe jako likvidátora a skutečnost, že je

spolek v likvidaci, protože spolek byl zrušen rozhodnutím příslušného orgánu (do kolonky „ostatní skutečnosti“).

K vytvoření návrhu je potřeba využít tzv. inteligentního formuláře, který je dostupný na www.justice.cz, který se doručí elektronicky rejstříkovému soudu. Postup je obdobný jako při změně jiných údajů zapsaných ve veřejném rejstříku. Přílohou bude rozhodnutí o zrušení spolku a jmenování likvidátora a čestné prohlášení likvidátora, že souhlasí s tímto ustanovením do funkce a že splňuje potřebné požadavky (obdobně jako u jiných osob zapisovaných do veřejného rejstříku).

- Likvidátor provede likvidaci. Ke dni, kdy byl spolek zrušen, vstupuje do likvidace, což je proces, v rámci, kterého je vypořádán majetek zrušeného spolku, vyrovnají se veškeré dluhy a stanoveným způsobem se naloží se zbylým majetkem (tzv. likvidační zůstatek).

Celý proces likvidace je podrobně upraven ve zvláštních ustanoveních o spolcích (konkrétně ust. § 269 – § 273 občanského zákoníku) a v otázkách, které nejsou těmito speciálními ustanoveními upraveny, se použijí obecná ustanovení o likvidaci právnických osob (§ 187 – § 209 občanského zákoníku).

- Likvidátor zejména zveřejní údaj o likvidaci v Obchodním věstníku (placená služba) nebo ve Spolkovém rejstříku (zdarma), sepiše soupis veškerého jmění spolku, prodá takovou část majetku spolku, aby mohl uhradit všechny dluhy spolku, sestaví účetní závěrku apod. (podrobnosti viz níže).

Zveřejnění oznámení v Obchodním věstníku lze nyní nahradit zveřejněním oznámení a výzvou ve veřejném rejstříku po dobu 3 měsíců a 2 týdnů. V tomto případě výzvu likvidátor zveřejní tak, že podá návrh na změnu zápisu ve spolkovém rejstříku a v rámci inteligentního formuláře ji zapíše do "ostatních skutečností". Obsahem výzvy by mělo být oznámení o vstupu spolku do likvidace, údaje o likvidátorovi a výzva případným věřitelům, aby se přihlásili. Výzvu je nezbytné nechat zveřejněnou minimálně 3 měsíce a 2 týdny, před uplynutím této lhůty není možné spolek z rejstříku vymazat.

- Výzva může vypadat například takto:

"Usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 1. 2. 2021, č. j. 12 Cm 24/2021, byl zrušen s likvidací spolek MVB, IČ: 01212312, usnesení nabylo právní moci dne 9.3.2021. Do funkce likvidátora byl soudem jmenován Jan Novák, nar. 1. 1. 1970, tr. bytem Malá strana 185, 602 00 Brno.

Likvidátor spolku vyzývá všechny věřitele, aby ve lhůtě 3 měsíců a dvou týdnů ode dne zveřejnění tohoto oznámení přihlásili své pohledávky do likvidace a současně sdělili informace o majetku či neplatnosti nebo neúčinnosti právních jednání likvidovaného spolku, a to na adresu likvidátora Jana Nováka, Malá strana 185, 602 00 Brno."

Likvidátor nechá spolek vymazat ze spolkového rejstříku.

Až po skončení likvidace lze podat návrh na výmaz spolku ze spolkového rejstříku. Tento návrh se opět vytvoří prostřednictvím inteligentního formuláře (pouze se místo „změny zapsaných údajů“ zvolí formulář pro „výmaz“).

K návrhu je nutné připojit potřebné listiny, v tomto případě to bude zejména konečná zpráva o průběhu likvidace. Úplný výčet veškerých listin, které soudy pro výmaz spolku vyžadují, k dispozici není. Dle našich dosavadních poznatků se praxe soudů lehce liší s tím je třeba počítat. Pokud soudu nějaký dokument bude chybět, soud si ho vyžádá.

Co je třeba k likvidaci spolku – seznam

První fáze likvidace spolku

Pozvánka na valnou hromadu / členskou schůzi.

Zápis z valné hromady / členské schůze (rozhodnutí o zrušení spolku s likvidací, jmenování likvidátora, naložení s majetkem a finančním zůstatkem, datum ukončení činnosti spolku atd.)

Listina přítomných členů s podpisy.

Čestné prohlášení likvidátora s ověřeným podpisem.

První sdělení na soud: - zajišťuje jmenovaný likvidátor.

Vyplnění návrhu na zápis změny zapsaných údajů do spolkového rejstříku /iform/.

Oznámení o vstupu spolku do likvidace.

Zveřejnění výzvy pro případné věřitele.

Přílohy – viz předchozí odstavec.

Druhá fáze likvidace – zajišťuje likvidátor:

Soupis jmění spolku.

Závěrečná zpráva – prohlášení likvidátora.

VZZ + rozvaha / přehled o majetku a závazcích, příjmech a výdajích.

Výsledek žádosti na příslušný finanční úřad o vydání souhlasu s výmazem spolku z veřejného rejstříku. - souhlas FÚ.

Doklad o zrušení běžného účtu a převodu finančního zůstatku na schválený účel a účet.

Zpráva o dvojím zveřejnění likvidace v Obchodním věstníku (nebyla-li zveřejněna ve spolkovém rejstříku).

Vyplnění návrhu na výmaz spolku ze spolkového rejstříku (iform).

Soud může ještě požadovat doplnění před výmazem: doklad o uložení základních dokumentů spolku v Okresním archivu.

Vyjádření 3 operátorů přenosu mobilních dat o bezdlužnosti.

D. Zrušení, likvidace a zánik pobočného spolku

Pobočný spolek je charakterizovaný tím, že je organizační jednotkou mateřského spolku, od jehož právní subjektivity je odvozena i jeho právní subjektivita. Míra samostatnosti při rozhodování PS je dána vymezením ve stanovách mateřské organizace. Rušení PS je tedy vždy nutné provádět v součinnosti s mateřskou organizací, která je nositelem společných stanov. Při rozhodnutí o zrušení PS se postupuje obdobně jako v předchozím bodu C. Odlišnost postupu většinou spočívá v tom, že komunikaci s Rejstříkovým soudem zprostředkovává mateřská organizace – její centrála. Aby vše dobře proběhlo, je třeba celý vzájemný postup předem dohodnout. I v těchto případech lze také aplikovat postup – zrušení PS – fúzí s jiným PS – též mateřské organizace. Takto provedená fúze může probíhat dle popisu v bodě A. s tím, že mateřská organizace nebo nástupnický spolek mohou pomoci s administrativou a komunikací s Rejstříkovým soudem. Pro tuto variantu se již rozhodlo několik desítek spolků OZP.

Náklady spojené se zrušením spolku

V současné době se na nás obrací velké množství zástupců spolků, kteří chtějí zrušit spolek. Velmi často je to proto, že spolek je již řadu let nefunkční a nyní byli soudem vyzváni k nápravě zápisu v rejstříku – opravy a doložení stanov, zápisu statutárního orgánu a podobně. Většinou se členové spolku bojí nefunkční spolek zrušit, protože to přináší hodně práce a vysoké náklady. Od 1. 8. 2019 lze však finanční náklady minimalizovat, a to díky novelizaci nařízení vlády č. 351/2013 Sb. Tato novelizace byla přijata právě s ohledem na spolky, které nejsou nadále aktivní, avšak stále jsou zapsány ve veřejném rejstříku. Často tak jsou soudy dohledávání bývalí členové a vyzývání k nápravě zápisu rejstříku, popřípadě ke zrušení spolku. Tyto spolky většinou nevlastní žádný majetek a bývalí členové nechťejí platit zbytečné náklady za zrušení spolku, který již léta nefunguje. Novela citovaného nařízení s sebou přinesla změnu v podobě zmírnění povinnosti spolků během své likvidace zveřejňovat v Obchodním věstníku oznámení vstupu spolku do likvidace společně s výzvou věřitelům, aby přihlásili své pohledávky. Do 31. 7. 2019 vyžadované dvojí zveřejnění oznámení v Obchodním věstníku lze nyní nahradit zveřejněním oznámení a výzvou ve veřejném rejstříku po dobu 3 měsíců a 2 týdnů.

A co to znamená v praxi? Při zrušení spolku již nebudete muset zveřejňovat výzvu v Obchodním věstníku, stačí, když oznámení o vstupu do likvidace, údaje o likvidátorovi a výzvu případným věřitelům, aby se přihlásili, likvidátor zveřejní v rámci zápisu do spolkového rejstříku alespoň po dobu 3 měsíců a 2 týdnů. Toto oznámení a výzvu přitom jednoduše zapíšete do rejstříku tak, že je v inteligentním formuláři v rámci vyplnění předmětné části uvedete do kolonky "ostatní skutečnosti". Poté už je pouze třeba mít na paměti, že uvedené údaje musí být zveřejněné 3 měsíce a 2 týdny a před uplynutím této lhůty není možné spolek vymazat z rejstříku. Potvrzení o bezdlužnosti na FÚ je zpravidla zpoplatněno částkou 100,- Kč.

Závěr:

Z popsaného postupu a dosavadní praxe je zřejmé, že zrušení spolku s likvidací trvá minimálně 6 měsíců. V mnoha případech bude problém s komunikací se soudy. Od dubna 2023 již mohou spolky komunikovat se soudy výhradně prostřednictvím přidělené datové schránky. Jiná komunikace již není přípustná. Na trhu je řada advokátních kanceláří, které za

úplatu zajišťují výmaz spolku za ceny od 7.000 Kč (informace z internetu). Pokud na to spolek má peníze – je to klidná cesta k cíli. Řadu upřesňujících informací si také můžete najít sami na internetu, když zadáte do vyhledávače heslo – zrušení spolku (např. čestné prohlášení likvidátora atd.).

V Praze dne 20.3.2023

Zpracoval: Jiří Vencel s využitím volně dostupných informací na internetu.

Hodně zdaru při Vašem rozhodování Vám přeje

Jiří Vencel
místopředseda NRZP ČR
předseda NRZP Praha
Mob: 604 235 885
E-mail: j.vencel@nrzp.cz

Národní rada osob se zdravotním postižením ČR
Partyzánská 7
170 00 Praha 7 - Holešovice
IČ: 708 564 78
www.nrzp.cz